

Vodič za pripravo besednega prepleta

pripravljeno: 19. 8. 2026 · zadnja sprememba: 20. 8. 2026

priprava smernic: Kocelj

Prepletov seveda ni treba samo reševati – če vas mika sodelovati tudi pri njihovi pripravi, dobrodošli na drugi strani enačbe. Če imate samo dobro besedo, nenavaden pomen ali kakšno drugo asociacijo, za katero se vam zdi, da bi se dobro znašla v uganki, jo lahko enostavno pošljete prek [kontaktnega obrazca](#).

Če pa bi se želeli lotiti priprave celotnega Prepleta, berite dalje, saj je preostanek vodiča namenjen predvsem temu. (Iz nekega razloga si očitno predstavljam, da bo interesa toliko, da je dejansko vredno ustvariti *smernice*.)

Kako sploh do kandidatov?

Ena možnost je malodane neskončno možgansko viharjenje in premlevanje besed po spominu – a to kaj kmalu utegne postati zelo dolgotrajno in predvsem neplodovito, ko enkrat izčrpate svojo zalogo obskurnih in zabavnih besed, ki so vam nekoč prekrizale pot in se vam za vedno vtisnile v spomin.

Za nekoliko bolj sistematično pripravo zato uporabljamo avtomatično izluščen seznam kandidatov za središčne besede. Seznam vsebuje besede, ki so se pri avtomatičnem pregledu jezikovnih virov pokazale kot potencialno večpomenske, in služi predvsem kot izhodišče za brskanje, nikakor pa ne kot dokončen izbor. Če spadate med pogumneže, ki bi se priprave želeli lotiti na ta način, mi to sporočite prek [kontaktnega obrazca](#) (sporočite tudi svoje kontaktne podatke).

Pomeni, slovarji ...

Ako in ko pri kakšni besedi začutite, da bi ji središčna pozicija na plošči dobro pristajala, preverite, v katerih različnih pomenih oziroma rabah se pojavlja. Pri tem si lahko, ker so spominske kapacitete seveda omejene, pomagata predvsem s [Franom](#) in [Termanio](#). Za ideje za povezane besede lahko pridejo prav tudi [Viri CJVT](#), npr. Sopomenke, Kolokacije in Gigafida.

Ob nekaterih besedah na seznamu so lahko navedeni tudi avtomatično pridobljeni pomeni (t. i. *senses*) – različni pomeni, ki jih je za posamezno besedo zaznal uporabljeni jezikovni vir. Ti so namenjeni zgolj kot pomoč pri iskanju in kot namig, kam še pogledati: ni treba uporabiti prav teh pomenov, ni treba uporabiti vseh in povsem mogoče je, da bo kak zanimiv pomen v slovarjih, pa ga med avtomatično pridobljenimi podatki sploh ne bo.

Največjo dodano vrednost imajo nenavadni in na prvi pogled neočitni pomeni oziroma rabe sicer tudi povsem običajnih besed (nekateri nemara še pomnite N. K. in »maaaček, navtično!«); takšne asociacije so zlata vredne in jih nikakor ne gre zavreči.

Iz nabora pomenov nato za celotno uganko izberete štiri dovolj različne pomene oziroma rabe središčne besede. Iz njih nastanejo štiri pomenska polja, ki se med seboj prepletajo: vsako z vsakim od obeh sosednjih polj deli po eno besedo, središčna beseda pa pripada vsem štirim. Na koncu tako dobite devet besed: eno središčno, štiri, ki pripadajo po dvema poljema, in štiri, ki pripadajo samo enemu.

Dobro je paziti tudi na raznolikost. Če je mogoče, naj se ista področja med ugankami ne ponavljajo prepogosto – jezikoslovje, botanika, anatomija in podobno so seveda povsem legitimni kandidati, igra pa je zanimivejša, če se izmenjujejo tudi z bolj vsakdanjimi, kulturnimi, tehničnimi, športnimi in drugimi povezavami.

Glose in sestavljanje polj

Razlaga oz. **glosa** za posamezen pomen središčne besede naj bo kratka, jasna in napisana z lastnimi besedami. Pomagata si lahko tudi z velikimi jezikovnimi modeli, a polagam vam na dušo, naj bo končni izdelek berljiv

in smiseln. Slovanske definicije iz Frana, Termanie ali drugih virov naj pri pripravi razlag ne bodo kopirane neposredno.

Na primer:

navtika – maček
Sidro s štirimi ali več kraki.

Za vsak izbrani pomen nato poiščite besede, ki so z njim naravno povezane, in poskusite najti tudi takšne, ki lahko smiselno povežejo dve različni polji. Pri manj očitnih pomenih si je koristno zabeležiti, kje ste jih preverili (npr. Fran – SSKJ² ali konkreten slovar na Termanii).

Povezava med besedo in poljem naj bo dovolj naravna, da jo je po razkritju mogoče razumeti brez daljše razlage. Nekaj presenečenja je zelo dobrodošlega; povezava, ki obstaja samo ob zelo ozki, naključni ali na silo skonstruirani interpretaciji, pa praviloma ni najbolj hvaležna.

Po drugi strani se nikakor ni treba bati nekoliko nenavadnih besed ali pomenov. Če je povezava preverljiva in jo je po razkritju mogoče razumeti, je lahko prav tak element najbolj zabaven del uganke – in morda spotoma človeka nauči še česa novega.

Ni treba, da vse nastane na en mah; v procesu premetavanja in raziskovanja pomenov se uganka lahko še precej premeče, dopolni ali, v skrajni sili, česar si sicer seveda ne želimo, zavrže.

Kaj je dober predlog?

Če bi bilo treba vse zgoraj povedano stlačiti v nekaj vrstic, dober kandidat praviloma:

1. obsega **štiri dovolj različne** in preverljive pomene oziroma rabe;
2. omogoča **naravne povezave** z drugimi besedami;
3. dopušča **smiselna prekrivanja** med polji.

Uganka naj ne bo nujno rešljiva na prvi pogled – konec koncev potem ne bi bilo prav veliko zabave –, po razkritju pa naj povezave ne delujejo arbitrarno. Še toliko bolje je, če se vmes znajde kak element, ob katerem si človek reče »aha, zanimivo, to mi je pa popolnoma novo«.

Kako poslati predlog?

Če imate samo posamezno idejo – zanimivo besedo, pomen, asociacijo ali morebitno pomensko polje –, je ni treba dodatno dodelovati ali sestavljati celotne uganke. Pošljete lahko preprosto to, kar vam je padlo na pamet.

Za celoten predlog uganke prav tako, vsaj zaenkrat, ni predviden noben poseben format. Zadostuje navaden tekstovni seznam s središčno besedo, pomenskimi polji in besedami, ki sodijo vanje. Če so zraven že glose in opombe o preverjanju, toliko bolje; ni pa treba, da je predlog ob pošiljanju že popolnoma dokončan.

Oboje lahko pošljete prek [kontaktnega obrazca na strani](#), kjer lahko, kot že omenjeno, zaprosite tudi za seznam kandidatov.

Primer dokončanega predloga

Idealen predlog izgleda nekako takole (se oprostam za kvarnik; nadajam se, da ste prvo uganko že rešili (ali dvignili belo zastavico)):

SREDIŠČNA BESEDA: koren

JEZIKOSLOVJE

glosa: Del besede, ki nosi njen osnovni pomen.

besede: koren, drevo, osnova, pripona

MATEMATIKA

glosa: Število, ki ga potenciramo z določeno stopnjo, da dobimo dano število.

besede: koren, osnova, lok, enačba

ZOBOZDRAVSTVO

glosa: Del zoba, ki je zasidran v zobni jamici.

besede: koren, lok, vrat, sklenina

BOTANIKA

glosa: Starejše poimenovanje za korenino, podzemni del rastline.

besede: koren, vrat, drevo, list

PREKRIVANJA

osnova → jezikoslovje + matematika

lok → matematika + zobozdravstvo

vrat → zobozdravstvo + botanika

drevo → botanika + jezikoslovje

PREVERJANJE

– zobozdravstveni pomen: Fran

– botanični pomen: Fran

– glose zapisane z lastnimi besedami

Ali, prav tako uporabna, krajša verzija:

koren

jezikoslovje: drevo, osnova, pripona

matematika: osnova, lok, enačba

zobozdravstvo: lok, vrat, sklenina

botanika: vrat, drevo, list